

شهید دکتر آیت نجف آباد

ویژه نامه «معلم مجاهد» نشریه عمار

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شهید دکتر آیت نجف آباد

ویژه نامه «معلم مجاهد» نشریه عمار

صاحب امتیاز: بسیج دانشجویی دانشگاه فرهنگیان شهید دکتر آیت نجف آباد

مدیر مسئول: علیرضا یوسفان | سردبیر: محسن قندی | دبیر تحریریه: شادمهر عسگریان
برنامه ریزی و هماهنگی: محسن قندی | جمع آوری متن: علیرضا یوسفان | ناظرین محتوایی: محدثه
محمدخانی، ریحانه گل محمدی | ویراستاری: رضا وسائلی | طراح جلد و صفحه آرا: محمدرضا کیوانی

نشانی: اصفهان - نجف آباد - امیر آباد - خیابان شهید مطهری جنوبی - دانشگاه فرهنگیان شهید دکتر آیت آباد

تولد

تا تحصیلات

شهید سید حسن آیت در روز سوم تیر ماه ۱۳۱۷ هجری شمسی در شهرستان نجف‌آباد اصفهان- در خانواده‌ای روحانی و کشاورز، دیده به جهان گشود. هم‌مادر و هم‌پدر ایشان سید بودند. از طرف مادر، نوه مرحوم آیت‌الله سیدعلی نجف‌آبادی و پدر ایشان هم روحانی بوده است. این خانواده از ابتدا در نهایت سختی و فقر بودند و تنها منبع درآمد برایشان، دست‌رنج حاصل از کشاورزی بوده است؛ لذا وی از کودکی در نهایت تنگدستی و محرومیت مادی رشد کرده و با عمق وجود، فقر و تنگدستی را لمس نموده است؛ اما ایشان از همان ابتدا شخصیت مستقلی داشتند.

کودکی و تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را، در همین شهرستان سپری نمود. به خاطر علاقه‌ای که به مسائل اجتماعی و سیاسی و مسائل مربوط به مردم داشت، همیشه کنجکاو بود که در جامعه چه می‌گذرد و به همین دلیل با پول غذا و... که گاهی می‌گرفت، روزنامه تهیه می‌کرد، می‌خواند و بریده مطالب حساس این روزنامه‌ها را جمع‌آوری می‌کرد، یعنی از همان کودکی، علاقه عجیبی به مسائل سیاسی روز داشت و با افراد به بحث و بررسی می‌پرداخت و از این نظر شاخص بود.

پس از پایان تحصیلاتش در نجف‌آباد و اصفهان، به تهران آمد. او تحصیلات علوم دینی از جمله علوم حوزه را تا حدود فقه اصول در اصفهان به پایان آورده بود. در تهران در دانشسرای عالی در رشته تربیت معلم، در بخش ادبیات فارسی موفق به اخذ لیسانس شد (سال ۱۳۳۲) و بعد مطالعات خود را در رشته جامعه‌شناسی ادامه داد و موفق به اخذ فوق لیسانس جامعه‌شناسی از مؤسسه علوم اجتماعی دانشگاه تهران شد و با وجود آنکه عنوان دانشجوی رتبه اول را به دست آورده بود، برخلاف رویه معمول، به علت تسلط ملی‌گرایان بر مؤسسه علوم اجتماعی، از دادن بورس تحصیلی و اعزام او

به خارج از کشور، جلوگیری به عمل آمد؛ زیرا وی از همان دوران دانشجویی، ملی‌گرایان را شناخته و به مخالفت با آنها می‌پرداخت و همواره، چهره حقیقی آنان را افشا کرده بود. ایشان در کنکور دانشکده حقوق شرکت کرد و در همین سال به دانشکده حقوق دانشگاه تهران راه یافت و دوره روزنامه‌نگاری را در مؤسسه اطلاعات گذرانیده و در طول مدت تحصیلات عالی، علاوه بر فارسی به زبان‌های عربی، انگلیسی و فرانسه نیز، تسلط پیدا کرد. اما اینها در مقابل اطلاعات سیاسی او بسیار ناچیز بود. دوستانش وقتی می‌خواستند از او نام ببرند، می‌گفتند «دایره‌المعارف رجال سیاسی ایران و جهان». کافی بود در تاریخ پنجاه سال اخیر، یک نفر از رجال سیاسی حتی گمنام معرفی کنید تا تمام خصوصیت‌هایش را بگوید، به شما می‌گفت که «این در چه سازمان‌هایی بوده و در چه روزنامه‌هایی مقاله می‌نوشته، چه کتاب‌هایی نوشته، در کدام دوره قاون‌گذاری شرکت کرده، چه سمت‌هایی داشته و خط سیاسی‌اش چیست؟». حافظه‌ای بسیار قوی داشت، نسبت به انقلاب‌های جهان مطالعاتش خیلی زیاد بود به خصوص نسبت به آنچه که در دنیای غرب و خاورمیانه می‌گذشت.

فعالیت‌های سیاسی

تا زمانی که مرحوم کاشانی زنده بود، سید حسن آیت هم در خط ایشان حرکت می‌کرد و مدافع خط‌مشی و مرام سیاسی کاشانی بود. با وفات آیت‌الله کاشانی، آیت‌الله ۲۳ ساله که گویی فعالیت سیاسی با ذات و برشست او عجین بود، برای ادامه مسیر مبارزه با استبداد پهلوی، به حزب «زحمت‌کشان» پیوست، که طرفداران آیت‌الله کاشانی به‌صورت ویژه تحت رهبری مظفر بقایی در این حزب گرد هم آمده بودند. اما به مرور اختلاف‌های شهید آیت‌الله رهبر و جریان حاکم بر حزب زحمت‌کشان، که ناشی از تضاد بین نگاه و پیش‌افتقادی و سیاسی ایشان و حزب بود از طرفی و پرزنگ شدن نقش امام خمینی

این نوشتار: روایت زندگی و شخصیت مردی است که گرچه کارهای بزرگش برای انقلاب اسلامی، بعد از شهادتش کمتر دیده شد و از نامش کمتر در حافظه تاریخی انقلاب یاد شد؛ اما هراندازه که از عمر انقلاب می‌گذرد و به هر میزان که فتنه‌های تهدید کننده آن پیچیده‌تر و مخوف‌تر می‌شوند، دوست و دشمن بیشتر از پیش به بصیرت انقلابی‌اش ادغان می‌کنند و نقش و روشنگری‌هایشان، برجسته‌تر می‌شود.

وزارت
تعمیر و
تعمیرات

۱۴۰۱

ایفا کرد. او به علت دوراندیشی خاصی که داشت، در مواقع ضروری پیشنهادهای جامع و راهگشایی جهت بررسی و اخذ تصمیمات مناسب به شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی نیز ارائه می‌داد.

نقش شهید حسن آیت در شکل‌گیری انقلاب

نقش شهید آیت در جریان انقلاب اسلامی با اوج‌گیری مبارزه ملت مسلمان ایران در مقابل نظام استکباری بسیار پررنگ شد. شهید آیت یکی از اولین کسانی بود که با سخنرانی‌های خود در مساجد، دانشگاه‌ها و ادارات دولتی به گسترش دامنه مبارزه با رژیم پرداخت و با حضور خود در این اجتماعات، نقش بسیار سازنده و فعالی در بالا بردن سطح اطلاعات توده‌های مردم ایفاء کرد.

سید حسن آیت از همان روزهای شروع انقلاب و در شرایطی که دستگاه‌های تبلیغاتی غرب درصد دریا کردن جبهه ملی جدید بودند، به مقابله با این عوامل شناخته شده پرداخت و با اطلاعات و شناخت وسیعی که از پرونده‌ی رهبران جبهه ملی داشت، افشاگری‌های ارزنده‌ای درباره آنها کرد و توانست نقش حقیقی آنان را به ملت معرفی کند. نقش شهید آیت در افشای خط وابسته به آمریکا و انگلیس بسیار موثر است و در جریان انقلاب اسلامی ایران شهید آیت در رسوا کردن این خط اجزائی خطرناک، کوشش و جهاد بسیار کرده است.

شهید آیت در طول سال‌های بعد از پانزده خرداد سال ۱۳۴۲ به تدریس اشتغال داشت و چون موضوع درسهایی او عموماً جامعه‌شناسی و مسائل اجتماعی بود، می‌توانست ذهن دانشجویان را بیدار و آنان را در مسیر مبارزه به حرکت درآورد. او که دارای مطالعات بسیار عمیق و گسترده‌ای در رشته جامعه‌شناسی سیاسی بود، در مدرسه عالی قضائی قم، مدرسه عالی لاهیجان، دانشکده

در جریان مبارزات با رژیم پهلوی از طرف دیگر باعث شد که شهید آیت از حزب زحمتکشان جدا شود و به امام پیوندند. شهید آیت از اولین کسانی بود که به امام خمینی پیوست و در تابستان سال ۱۳۴۲ به خاطر چاپ و پخش اعلامیه از طرف ساواک، دستگیر و مدتی زندانی گردید.

سید حسن آیت، پس از پیروزی انقلاب اسلامی علاوه بر کار تدریس، نمایندگی مردم نجف آباد را در مجلس خبرگان به عهده گرفت و با عضویت در هیات رئیسه، نقش اساسی در تصویب اصل ولایت فقیه ایفا کرد. به نوعی که برخی آیت را، یکی از افراد مهم و اساسی در تصویب اصل ولایت فقیه میدانند.

شهید آیت که از دوران مبارزه با نظام استکبار با شهید محمد منتظری ارتباط نزدیک و دائمی داشت، در تأسیس سپاه پاسداران هم کوشش زیادی کرد و در مجلس خبرگان کوشش کرد که سپاه به عنوان یک نهاد رسمی در قانون آورده شود و در تصویب اصل مربوطه به فرماندهی سپاه که در اختیار رهبر انقلاب باشد، نقش مؤثری داشت؛ سپس از طرف مردم تهران به نمایندگی مجلس شورای اسلامی انتخاب شد.

نقش حسن آیت در مجلس شورای اسلامی، بسیار برجسته و درخشان بود او که در بسیاری از زمینه‌ها صاحب نظر بود به علت معلومات گران بهائی که در بحث بودجه داشت، در بحثهای تدوین آئین‌نامه مجلس، نقش فعالی را به عهده گرفت. شهید آیت در همین دوران خدمت در مجلس، چهره بسیاری از منافقین و افراد وابسته به غرب را افشاء کرد و حقیقتاً علی‌رغم کوتاه بودن دوره زندگی پارلمانی او، به جرأت می‌توان رفتار و گفتار شهید آیت را در مجلس، الگوی برجسته‌ای از یک نماینده مؤمن، متعهد و انقلابی محسوب کرد.

شهید آیت از مؤسسين حزب جمهوری اسلامی و عضو شورای مرکزی این حزب بود که از همان ابتدا به عنوان دبیر سیاسی حزب جمهوری اسلامی انتخاب شد. شهید آیت به واسطه معلومات وسیع خود، نقش فعال و با ارزشی در حزب جمهوری اسلامی

وزارتنامہ
نشریہ شمار
تاسمان 16-1

دکتر سید محمود کاشانی که از اعضای سابق حزب جمهوری بودند، میگوید: «افرادی در آن زمان بودند که بدون بررسی کافی و بیشتر بر پایه اعتماد وارد حزب جمهوری شدند، از جمله این افراد میرحسین موسوی بود که چندی نگذشت که موسوی گرایش‌های خود را به مصدق نشان داد و این چیزی بود که افراد حزب به ویژه شهید آیت‌نسیب به آن حساسیت داشتند. شهید آیت، بارها در جلسات حزب، میرحسین موسوی و زهرا رهنورد را تقاطعی معرفی می‌کرد و تشکیلاتی مثل جاما و جنبش مسلمانان مبارز را هم که حبیبالله بیمن رئیس آن بود، در چهارچوب این جریان ارزیابی می‌کرد. میرحسین موسوی و همسرش قبیل از انقلاب اسلامی، عضو جنبش مسلمانان مبارز بودند. شهید آیت این دو نفر را هنوز شیفته این جریان و سلسله می‌دانست و باور داشت که خط بیمن منتهی به سازش با آمریکا می‌شود. شهید آیت معتقد بود که استعمار در برابر مبارزان اصیل، مبارزان قلابی و بدلی به وجود می‌آورد. ایشان صراحتاً میرحسین را یک انقلابی قلابی می‌دانست. شهید آیت و شهید دیلمی به بسیاری از میرحسین مخالف بودند. این دو نفر تفکرات نزدیکی داشتند. شهید آیت می‌گفت: «موسوی یک روز هم سابقه درست انقلابی و مبارزاتی ندارد؛ حالا منظور می‌تواند انقلاب ما را با حضور در وزارت خارجه، صادر کند!»»

علم و صنعت و مدرسه عالی اراک به تدریس جامعه‌شناسی پرداخت و دانشجویان صوت درس‌هایش را منتشر می‌ساختند. در همین رابطه شهید آیت چند بار در قم از طرف ساواک احضار شد و بازجویی‌های مفصلی از او به عمل آمد. وی به علاوه، در حوزه علمیه قم در کلاس‌های متعددی که از طرف طلاب حوزه تشکیل می‌شد، به تدریس جامعه‌شناسی و تاریخ نهضت اسلامی ایران پرداخت و عده‌کنیری از طلاب حوزه علمیه قم همیشه در جلسات علنی و مخفی تدریس او حاضر می‌شدند.

از پیروزی انقلاب اسلامی از آن جا که راه مبارزه با رژیم پهلوی را مسلحانه می‌دید، به تشکیل هسته‌های منظم ضد رژیم در دل ارتش شاهنشاهی با عضویت نیروهای مذهبی ارتش و برگزاری جلسات متعدد با آنان همت گمارد که ثمره‌اش شناخت نیروهای نظامی مذهبی‌ای چون شهیدان نامجو و کلاهدوز بود که بعدها در جمهوری اسلامی از آزمون خود سربلند بیرون آمدند.

مبارزه با منافقین

و جریان‌های انحرافی

آنچه که در عمر سیاسی دکتر حسن آیت بسیار قابل توجه است، مبارزات ایشان با احزاب و جریان‌های ضد انقلاب و التقاطی چون جبهه ملی، نهضت آزادی، سازمان مجاهدین خلق بود و آنها را حلقه‌های یک زنجیر می‌دانست.

شهید آیت اولین کسی بود که نقش منفی بنی‌صدر را شناخت، در مقابل او با شجاعت ایستادگی کرد و به واسطه شناختی که از بنی‌صدر و تفکرات او داشت، اعتقاد داشت که بنی‌صدر با اسلام و انقلاب مشکل دارد؛ شهید آیت با روشنگری سعی داشت که ماهیت اصلی بنی‌صدر و اطرافیان‌ش را برای همه نمایان کند.

ابوالحسن بنی‌صدر، سید حسن آیت را یکی از بزرگترین مزاحمین راه خود می‌دانست

برای همین بنی‌صدر به همراه جریان ضد انقلاب با توطئه‌های فراوان، تبلیغات منفی و با موج‌سازی و تهمت می‌خواستند، آیت را از میدان به در کنند. به واسطه این توطئه‌ها، شرایط در آن زمان برای شهید آیت به قدری سنگین و سخت شده بود که حتی در مجلس کسی جرأت نمی‌کرد با ایشان راه برود و جمعی از مردم نیز شعارهایی علیه ایشان در اجتماعات سر می‌دادند. ولی در نهایت توطئه‌های بنی‌صدر و همراهانش خنثی شد و سیدحسن آیت از همه آن اتهام‌هایی که به او زده شده بود میرا گردید. چندی بعد، بنی‌صدر ماهیت حقیقی خود را نشان داد و از جایگاه ریاست جمهوری برکنار شد و معلوم گردید که سخنان شهید آیت در رابطه با بنی‌صدر صحت داشت. نکته جالب اینکه «اصل عدم کفایت رئیس‌جمهور از طرف مجلس را»، شهید آیت در قانون اساسی وارد کرده بود و به واسطه این قانون بود که مجلس اجازه یافت، رأی بر عدم کفایت بنی‌صدر بدهد و همین باعث عزل و سقوط بنی‌صدر شد.

شهادت

حسن آیت اسناد و مدارکی داشت که چهره واقعی موسوی را نمایان می‌کرد. روزی که قرار بود موسوی به‌عنوان وزیر پیشنهادی امور خارجه به مجلس معرفی شود و رأی اعتماد بگیرد، شهید آیت سخت بیمار بود و چند روز غیبت داشت اما تمام اسناد خودش را جمع کرده و در پوشه گذاشته بود تا به مجلس بیاورد. همسرش نقل می‌کند: «من از آیت خواستم به مجلس نروم و استراحت کند اما او گفت: «(امروز چهارشنبه ۱۶ مرداد ۱۳۶۰) باید تکلیف جمهوری اسلامی مشخص شود و من باید بروم تا این اسناد و حقیقت‌ها را برای مردم روشن کنم». اما شهید آیت بعد از خارج شدن از منزل و هنگام سوار شدن بر ماشین توسط افراد ناشناسی مورد اصابت گلوله قرار می‌گیرند و به طرز فجیعی به شهادت می‌رسند و اسناد و مدارک ایشان نیز ریزه‌ریخته و مفقود می‌شود.

ولی این موضع طبقاتی آیت بود.

ویژگی‌های شاخص شهید سید حسن آیت

رعایت اصول و

اخلاق در برخورد هایش:

حسن آیت یکی از اصولی ترین افراد بود، با هیچکس شوخی نداشت، هیچ گاه حرفهای زنده و زشت در مورد بدترین دشمنانش بکار نمی‌برد، همواره با مسائل اصولی برخورد می‌کرد. هیچ وقت در انتقادهای و برخوردهای از حدود اخلاق اسلامی خارج نمی‌شد، آن روزی که بنی‌صدر به ریاست جمهوری رسید و می‌خواست به یک شکلی در داخل حزب جمهوری اسلامی شکاف ایجاد کند، بنی‌صدر کوشش میکرد که آیت را در مقابل حزب قرار بدهد اما برخورد آیت با او اصولی بود؛ به او گفته بود که اگر باز هم انتخاب بشوی من مخالف تو هستم، و به تو رأی نخواهم داد اما در چهارچوب نظام جمهوری اسلامی اگر درست حرکت کنی، اگر در خط اسلام حرکت کنی از تو حمایت خواهم کرد و اگر انحراف پیدا کنی در مقابلت خواهم ایستاد.

وقتی که راجع به بودجه صحبت می‌شد، در یکی از جلسات همه به آیت فشار می‌آوردند که شما چرا این قدر روی مسئله بودجه انتقاد می‌کنید؛ او یک تنه در مقابل همه این حرفها ایستاد، می‌گفت: « ما در عین حالی که این دولت مکتبی را حمایت می‌کنیم؛ اما قرار بر این نیست که هر چیزی را چشم بسته قبول کنیم، بایستی حقایق را گفت و روی چیزهای صحیح ایستاد» و اینها، همه نشان‌دهنده برخوردهای اصولی و اخلاقی او بود.

پایبندی و اعتماد

شدید نسبت به اسلام:

او معتقد بود که اسلام را ما نباید در چهارچوب ایران و در مرزهای ایران متوقف و زندانی کنیم، سخت به بین‌المللی کردن

استحکام عقیده،

جسارت و قدرت پیش‌بینی:

شهید دکتر آیت در آنچه که به آن ایمان و اعتقاد داشت، بسیار محکم و بابرجا بود. وقتی که می‌دانست آنچه که می‌گوید حقیقت دارد، برایش مهم نبود که چند نفر از او حمایت می‌کنند و این موضع نه تنها در دوران مبارزه، حتی بعد از پیروزی انقلاب هم مشاهده می‌شد. به هیچ وجه در فکر این نبود که حقیقت را فدای مصلحت کند و برای بدست آوردن رضایت یک عده، حقایق را نگوید. او حقایق را خیلی خوب پیش‌بینی می‌کرد.

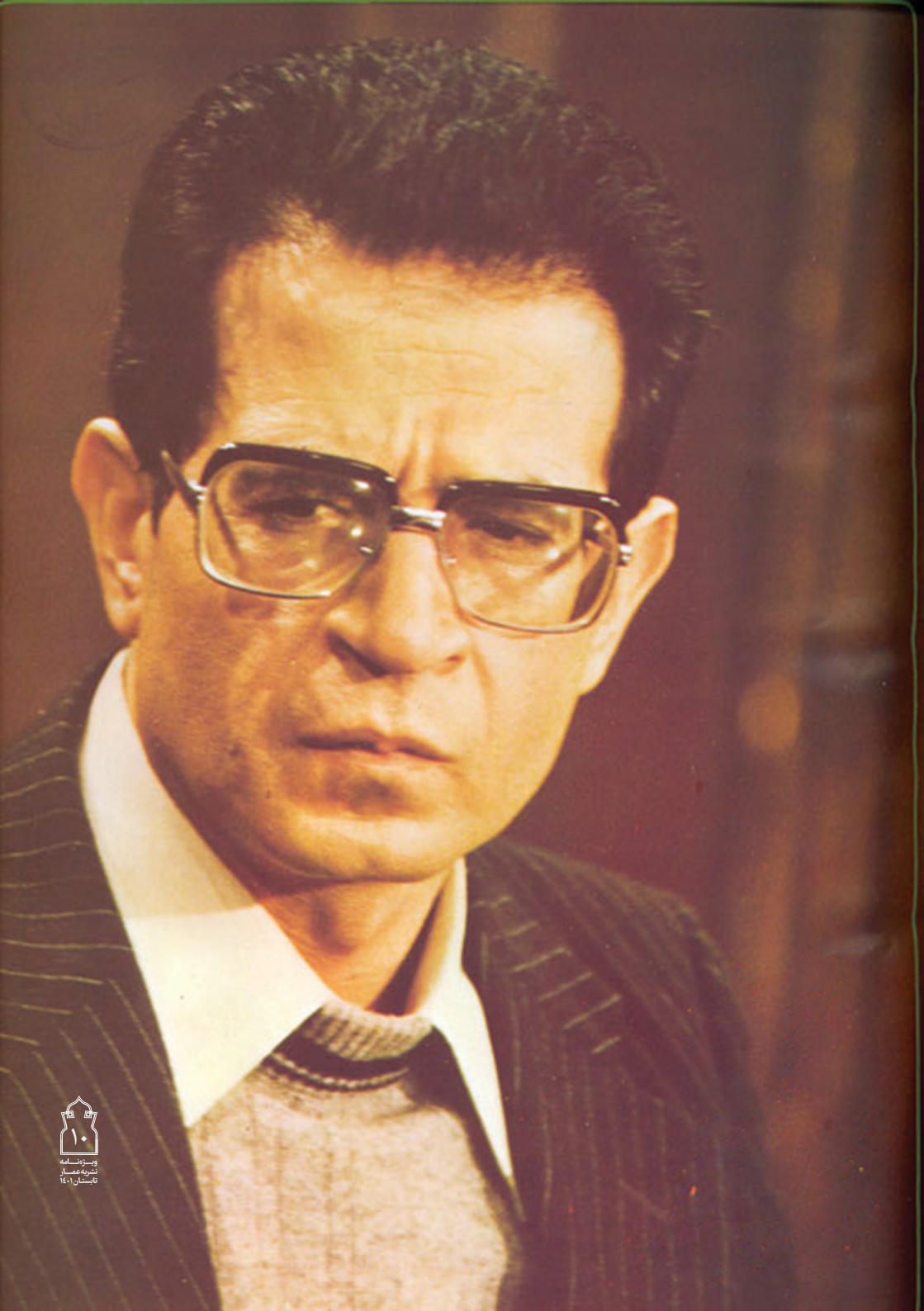
از جنس ستم دیدگان

و محرومان جامعه بود:

شهید آیت متعلق به مردم محروم این جامعه بود او در عین حالی که این همه بار مسئولیت مبارزه را به دوش گرفته بود ناگزیر بود که ساعاتی زیادتیری، بیشتر از آنچه که رسماً باید تدریس کند، به تدریس در جاهای مختلف بپردازد تا بتواند اصرار معاش کند و زندگیش را تأمین کند. یکی از مسائلی که در طول مبارزات برای وی پیش آمده بود خانه به دوشی ایشان بود، بخاطر اینکه خانه نداشت هر روز از این خانه به آن خانه می‌رفت و مدارک مهمی که پیش او بود همواره در خطر بود، بالاخره با فشار و اصرار دوستان او را مجبور کردند با پول قرض گرفتن از بانک یک خانه بسیار محقری در نارمک بخرد. یک انسانی که این همه در مبارزات نقش داشته چقدر باید بخاطر مسائل مادی در فشار باشد؟

گیم‌نامه اختیاری یا اجباری؟

در خصوص ترور شهید آیت بحث‌های زیادی مطرح است و این شهید حتی بعد از شهادتش نیز مظلوم واقع شد به طوری که تاریخ شهادت ایشان را از تقویم حذف کردند و تا سالها نسبت به توصیف و تشریح شخصیت شهید آیت به عنوان یک چهره انقلابی برای مردم کاری صورت نگرفت و جایگاه، شخصیت و نگاه این شهید به مدت زیادی سانسور شد. نکته حائز اهمیت این است که سخنان و روشنگری‌های شهید آیت برای جریان نفوذ و ضد انقلاب بسیار سنگین بود و این خاصیت سیستم‌های جاسوسی است که مغزهای بزرگ و اندیمنند را از یک ملت بگردانند تا آن ملت را تهی مغز کند تا به واسطه همین بتوانند در آن جامعه نفوذ و انقلاب یک ملت را مسازیرا صلی منحرف کنند.

نمی‌کرد، اما به چیزی هم نظاهر نمی‌کرد.

برخورداری از اراده قوه و روحیه تلاشگری:

بنا به گفته اطرافیان شهید، ایشان بسیاری از شب‌ها را بیش از یکی دو ساعت نمی‌خوابید و کار می‌کرد. او کسی بود که انقدر بیماری قندش حاد شده بود که دکتر به او گفته بود حتماً باید انسولین بزند و ایشان به پزشک گفته بود چون انسولین یک حالت اعتیاد می‌آورد، من انسولین نمی‌زنم و دلیلش هم این بود که می‌گفت: اگر ما را دستگیر کنند در زندان ممکن است همین مسئله انسولین، یک نقطه ضعفی بشود و ما را زیر فشار قرار بدهند و به پزشک گفته بود: من انسولین نمی‌زنم اگر دواایی، قرصی، رژیم غذایی بخواهی من رعایت می‌کنم. پزشک نیز به ایشان گفته بود اگر انسولین زنی تا یکی دو ماه دیگر می‌میری و ایشان گفته بود: بمیرم. و در نهایت انسولین نزد جالب اینکه بعد از چند ماه وقتی آزمایش خون داد، میزان قند او کاهش پیدا کرده بود.

با وجود این مسائل بسیار پرتلاش و پرتکار بود. اکثراً شبها تا ساعتهای یک و دو نیمه شب جلسه داشت. در عین حال سخت به تدریس، به مطالعه اخبار سیاسی جهان، تحلیل‌ها و ... مشغول بود و از مسائل روز به هیچ وجه عقب نمی‌ماند.

اسلام و به جهانی کردن اسلام اعتقاد داشت. از اول پیروزی انقلاب می‌گفت: مسامحه در مقابل عراق و سایر قدرتهای استعمارگرو دست‌نشانده منطقه به زیان ما تمام خواهد شد.

او به خط نه شرقی و نه غربی سخت اعتقاد داشت که بهترین نمونه، دشمنان او هستند. به گواه تاریخ یک طیف وسیع از نیروهای چپ و راست آن زمان در مقابل آیت ایستاده بودند که دشمنی این طیف با او ناشی از روحیه و تفکرات خاص اسلامی ایشان بود.

هرگز خلاف اعتقاداتش کاری نمی‌کرد و از تظاهر بیزار بود:

به گفته همسر شهید: «صداقت و پرهیز شدید از رباکاری ویژگی بارز ایشان بود. آیت صادق‌ترین آدمی بود که در تمام عمرم دیدهام. این ویژگی در او بسیار برجسته بود و هر کاری هم که می‌کرد از روی صداقت بود. در سیاست آدم مدبری بود، برنامه و نقشه داشت و به اصطلاح بی‌گدار به آب نمی‌زد، اما اهل سیاست‌بازی به معنای متداولش نبود و حرفش را رک و صریح می‌زد. در زندگی شخصی هم ویژگی صداقت را داشت. این صداقت در اعتقادات دینی او هم وجود داشت. حرفی را نمی‌زد، مگر اینکه به آن عمل می‌کرد. به آنچه می‌گفت واقعاً اعتقاد قلبی داشت و تا آخر عمر هم بر سر همان عقیده بود.»

از تظاهر بیزار بود و به هیچ وجه حاضر نمی‌شد به خاطر قضاوت دیگران در رفتار و گفتارش تغییر ایجاد کند. خیلی‌ها به او ایراد می‌گرفتند که چرا ریش نمی‌گذاری؟ جواب می‌داد: «یک عمر قیافه‌ام این شکلی بود، نمی‌خواهم تغییرش بدهم!» ابدأ راضی نمی‌شد به چیزی که نیست تظاهر کند. با اینکه بسیار مذهبی و مقید به انجام و اجرای احکام بود و هرگز خلاف اعتقاداتش کاری

تا زمانی که مرحوم کاشانی زنده بود، سید حسن آیت هم در خط ایشان حرکت می‌کرد و مدافع خط‌مشی و مرام سیاسی کاشانی بود. با وفات آیت‌الله کاشانی، آیت ۲۳ ساله که گویی فعالیت سیاسی با ذات و سرشت او عجین بود، برای ادامه مسیر مبارزه با استبداد پهلوی، به حزب «زحمت‌کشان» پیوست، که طرفداران آیت‌الله کاشانی به صورت ویژه تحت رهبری مظفر بقایی در این حزب گرد هم آمده بودند. اما به مرور اختلاف‌های شهید آیت با رهبر و جریان حاکم بر حزب زحمت‌کشان، که ناشی از تضاد بین نگاه و بینش اعتقادی و سیاسی ایشان و حزب بود از طرفی و پررنگ شدن نقش امام خمینی ...

نشانی ما در فضای مجازی:

[instagram.com/ammarjournal](https://www.instagram.com/ammarjournal)
ammar.journal.cfu@gmail.com